

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem Martinem Kopou ve věci

žalobkyně: I. H.
bytem
zastoupena JUDr. PhDr. Jaroslavem Padrnosem, CSc.
advokátem se sídlem Banskobystrická 68, 621 00 Brno

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
se sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 2. 3. 2020, č. j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 2. 3. 2020, č. j. X, *se ruší* a věc *se vrací* žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná *je povinna* zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 12.342 Kč do 30 (třiceti) dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku k rukám JUDr. PhDr. Jaroslava Padrnose, CSc., advokáta se sídlem Banskobystrická 68, 621 00 Brno.

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Žalovaná odňala žalobkyni vdovský důchod. A uložila jí vrátit vzniklý přeplatek. Žalobkyně podle žalované nesplňovala podmínky pro vdovský důchod, protože nežila

v domácnosti se svým otcem, kvůli kterému tuto důchodovou dávku pobírala. Podle žalobkyně to není pravda. Krajský soud tedy musel vyhodnotit, zda žalovaná posoudila otázku žití žalobkyně v domácnosti s jejím otcem náležitě a přezkoumatelně.

II. Skutkové okolnosti a rozhodnutí správních orgánů

2. Žalobkyně dostávala do 5. 7. 2017 vdovský důchod z důvodu péče o nezaopatřené dítě – jejího syna. Ten dne 6. 7. 2017 dosáhl 26 let věku a přestal být nezaopatřeným dítětem. Žalovaná však žalobkyni nadále vdovský důchod vyplácela. Od 7. 6. 2017 totiž pečovala o svého otce, který byl závislý na její pomoci ve II. stupni. Žalovaná pak ovšem zjistila, že žalobkyně a její otec mají různou adresu trvalého pobytu. Žalobkyně přitom měla o svého otce pečovat celodenně. Péči měla zajišťovat jen ona v místě jeho trvalého bydliště. Dvě relevantní oddělení žalované proto na konci roku 2017 začala řešit, zda žalobkyně splňuje podmínky § 50 odst. 2 písm. c) zákona č. 155/1995 Sb., zákona o důchodovém pojištění („zákon o důchodovém pojištění“). Podle relevantní části tohoto ustanovení *náleží vdovský důchod osobě, která po uplynutí jednoho roku od smrti manžela pečuje o svého rodiče, který s ní žije v domácnosti a je závislý na pomoci jiné osoby ve stupni II.*
3. Žalovaná přípisem ze dne 20. 4. 2018 zaslala žalobkyni výzvu („výzva žalované“). Požádala ji, aby formou čestného prohlášení doplnila, zda v období po 6. 6. 2017 sdílí s otcem společnou domácnost (a na jaké adrese), proč má od něj odlišnou adresu trvalého pobytu, zda s ním žije nebo zda za ním (každodenně) dochází, jakou formou a v jakém rozsahu zajišťuje péči o otce (i se zohledněním případného výkonu výdělečné činnosti). Téhož dne se obrátila na Úřad práce – kontaktní pracoviště v Brně („úřad práce“), zda má informace ze sociálních šetření o společné domácnosti žalobkyně a jejího otce či jiné informace o péči o něj. Úřad práce svým přípisem ze dne 12. 6. 2018 o výsledcích kontrolního šetření ze dne 17. 5. 2018 („informace o kontrolním šetření“) informoval žalovanou, že otec žalobkyně žije ve společné domácnosti s manželkou, která mu podle potřeby pomáhá, byť je jako pečující osoba vedena žalobkyně. Ta za rodiče dojíždí třikrát týdně a podle potřeby jim pomáhá. Podle matky žalobkyně u nich někdy přespí.
4. Na výzvu k doložení čestného prohlášení žalobkyně nereagovala. Žalobkyně proto podle žalované nedoložila skutečnosti rozhodné pro účely prokázání podmínek podle § 50 odst. 2 písm. c) zákona o důchodovém pojištění. Přestala splňovat podmínku společné domácnosti pro vznik nároku na vdovský důchod. Rozhodnutím ze dne 17. 4. 2019, č. j. X, proto žalovaná s účinností od 2. 5. 2019 odňala žalobkyni vdovský důchod („rozhodnutí o odnětí vdovského důchodu“). Upozornila, že o povinnosti vrátit přeplatek rozhodne v samostatném rozhodnutí. Žalobkyně se proti rozhodnutí o odnětí vdovského důchodu nebránila. Dne 6. 5. 2019 se dostavila na Městskou správu sociální zabezpečení v Brně („MSSZ“) a informovala ji o ukončení péče o otce ke dni X, kdy zemřel. Současně ji informovala, že od 29. 10. 2018 úřad práce vede řízení o její žádosti o příspěvek na péči o její maminku. Žalobkyně slíbila po ukončení řízení zaslat žalované potvrzení. Tento slib poté nesplnila.
5. Dne 11. 9. 2019 žalovaná vydala dvě rozhodnutí o přeplatku na dávce důchodové pojištění. Prvním z nich pod č. j. X, uložila žalobkyni povinnost vrátit přeplatek na sirotčím důchodu pro svého syna ve výši 4.199 Kč za měsíc červenec 2017 („rozhodnutí o přeplatku na sirotčím důchodu“). Druhým z nich pod č. j. X, pak žalobkyni uložila povinnost vrátit

přeplatek na vdovském důchodu za období od 2. 8. 2017 do 1. 5. 2019 v celkové částce 176.231 Kč („rozhodnutí o přeplatku na vdovském důchodu“). Odůvodnila ho tím, že žalobkyni vyplácela v tomto období vdovský důchod, ačkoliv jí podle § 50 odst. 2 písm. c) zákona o důchodovém pojištění nenáležel.

6. Žalobkyně podala proti oběma rozhodnutím námitky. Vůči rozhodnutí o přeplatku na sirotčím důchodu je ovšem poté vzala zpět. Námitkové řízení se proto dále zaměřovalo jen na přezkum rozhodnutí o přeplatku na vdovském důchodu. Žalobkyně namítala, že se nezakládá na objektivním zjištění skutečnosti. Se svým otcem žila ve společné domácnosti. Pečovala o něj v zákonem vymezeném rozsahu. Nebylo pravdou, že by se o něj starala jen tři dny v týdnu, nebo že by nepodala vyjádření o společné domácnosti a nereagovala na výzvu žalované. Žalobkyně se osobně dostavila na MSSZ. Úřad práce také vydal žalobkyni potvrzení o péči o jejího otce. Vystavil ho na základě objektivně zjištěných skutečností. Otec žalobkyně byl osobou se středně těžkou závislostí, prakticky odkázaný na její péči.
7. Žalobkyně vysvětlovala, že trvalé bydliště měla evidované jinde z důvodu čerpání hypotečních úvěrů na rekonstrukci rodinného domu. O této skutečnosti MSSZ věděla. O otce i matku, tehdy již těžce nemocnou, plně pečovala a přespávala u nich. Pouze třikrát v týdnu přespávala v noci se svou rodinou. V poslední době u rodičů kvůli zhoršení jejich zdravotního stavu přespávala nepřetržitě. Uklízela jim, prala, žehlila, pekla i vařila (ze začátku za matčiny pomoci, jejíž stav se poté ovšem zhoršil). Posléze musela otce i koupat. Chystala mu léky. Se svým přítelem jezdili rodičům nakupovat. Vozili je i na lékařská vyšetření.
8. Otce žalobkyně poté hospitalizovali. Po jeho propuštění z nemocnice se s rodiči dohodla, že si je vezme k sobě domů. Uzpůsobili tomu bydlení, aby bylo bezbariérové. Otec žalobkyně už zůstal pouze na lůžku a stal se plně závislým na její péči. Stala se jeho opatrovnící. Zhruba po měsíci otec žalobkyně zemřel. Matka žalobkyně zůstala „duchem nepřítomna“. Nemohla chodit. Srdce má velice špatné. Žalobkyně také namítala, že zákon nestanoví podmínku společné domácnosti, ale žití v domácnosti s rodičem. Pokud někdo má trvalé bydliště na jiné adrese, není to důkazem opaku.
9. Z potvrzení úřadu práce ze dne 29. 10. 2018 („potvrzení úřadu práce“), které žalobkyně připojila k námitkám, vyplývá, že jím úřad práce podle § 7 a § 29 odst. 6 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách („zákon o sociálních službách“) potvrzuje, že žalobkyně poskytuje péči svému otci. Uvádí se v něm i to, že od 11. 8. 2018 do 24. 10. 2018 byl otec žalobkyně v ústavní péči zdravotnického zařízení. Během tohoto pobytu úřad práce pozastavil žalobkyni výplatu příspěvku na péči. Potvrzení úřadu práce v závěru dodává, že ho úřad práce vydal pro účely zdravotního, důchodového pojištění, hmotné nouze a nezaměstnanosti. Podle žalobkyně jej úřad práce vydal na základě objektivně zjištěných skutečností. Žalobkyně také k námitkám připojila usnesení úřadu práce ze dne 29. 10. 2018, kterým ji úřad práce ustanovil jako opatrovníci jejího otce v řízení o příspěvku na péči („opatrovnícké usnesení“). Odůvodnil to mj. i tím, že žalobkyně je pečující osobou, která je pro ustanovení opatrovníkem vhodná.
10. Žalovaná nicméně rozhodnutím vypraveným dne 2. 3. 2020, č. j. RN-685 214 0823-315-OP, námitky žalobkyně zamítla („rozhodnutí o námitkách“). Poukazuje na skutečnost, že žalovaná při uplatnění nároku na vdovský důchod uvedla odlišnou adresu bydliště, než na

kteřé bydlí její otec. Požádala dokonce, aby jí na ještě jinou, třetí adresu (podle žalované zřejmě adresu skutečného pobytu) žalovaná zasílala korespondenci. Žalovaná pak opakuje, že žalobkyně nezareagovala na výzvu žalované. Dodává, co při kontrolním šetření zjistil úřad práce. Již z toho podle žalované plyne, že žalobkyně nesplnila podmínku žití v domácnosti se svým otcem, o něhož pečovala. Žalobkyně ani nepodala opravný prostředek proti rozhodnutí o odnětí vdovského důchodu. Jen se 6. 5. 2019 dostavila na MSSZ, kterou informovala o úmrtí jejího otce a řízení o příspěvku na péči o její matku vedeném u úřadu práce.

11. Žalovaná pak v rozhodnutí o námitkách pracuje s pojmem společné domácnosti (§ 24 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění). Jehož kritéria, jak je chápe i judikatura, tvrzené soužití žalobkyně a jejího otce nenaplněovalo. Zopakovala, že žalobkyně doposud nedoložila čestné prohlášení podle výzvy žalované. Nestalo se tak ani v den, kdy se dostavila na MSSZ po vydání rozhodnutí o odnětí vdovského důchodu. Žalovaná zjišťovala u MSSZ, zda spis žalobkyně neobsahuje nějaké další písemnosti než ty sepsané ve dnech 7. 6. 2017 a 6. 5. 2019. Podle MSSZ žalobkyně ani nepodala návrh na vydání rozhodnutí o době a rozsahu péče o svého rodiče. To vše MSSZ stvrdila e-mailem ze dne 2. 3. 2020, kdy žalovaný vypravila rozhodnutí o námitkách.
12. Žalovaná dodávala, že žalobkyně i úmrtí svého otce oznámila až téměř po půl roce. Neplnila tedy své povinnosti podle zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení („zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení“), podle kterého měla tuto skutečnost oznámit do osmi dnů. Závěr o nesplnění podmínky žití v domácnosti se svým otcem žalobkyně nezpochybnila. Žalovaná vyšla z vyvratitelné domněnky, že různost adres trvalého pobytu dětí a rodičů je známkou toho, že nežijí ve stejné domácnosti. Tuto domněnku by poté měla případně vyvracet osoba, která má povinnost prokázat splnění podmínek pro nárok na vdovský důchod, resp. pro trvání tohoto nároku. Žalobkyně ji nevyvrátila. Vznikly proto důvody pro vrácení vdovského důchodu podle § 118a odst. 1 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Žalobkyně mohla s ohledem na okolnosti případu a své osobní poměry předpokládat, že dostává vdovský důchod neprávem.

III. Obsah žaloby

13. Žalobkyně v žalobě zopakovala své námitky. Připomíná potvrzení úřadu práce, které podle jejího názoru odpovídalo objektivně zjištěným skutečnostem. Opakuje, že rozdílnost adres trvalého bydliště neprokazuje, že by nežila v domácnosti se svým otcem. Žalobkyně dodává, že zareagovala na výzvu žalované. Navštívila osobně MSSZ a tam tuto povinnost splnila protokolárně. O svého otce se starala v plném rozsahu. Pokud kvůli práci nemohla, zajistila péči díky svému příteli. Informace o kontrolním šetření se podle žalobkyně nezakládá na pravdě. Otec žalobkyně už nebyl plně lucidní. Matka by se o něj postarat nezvládla. Žalobkyně byla v té době v práci, nemůže se proto k informacím o kontrolním šetření vyjádřit. O otce nepečovala jen v době jeho hospitalizace.
14. Žalobkyně k žalobě doložila dohodou o rozvázání pracovního poměru ze dne 16. 10. 2018 a potvrzení o zaměstnání. Zdravotní stav jejího otce po jeho propuštění z ústavní péče dne 24. 10. 2018, byl tak zlý, že již nemohla vykonávat žádnou výdělečnou činnost a musela být trvale až do jeho úmrtí na adrese jeho trvalého bydliště. *De facto* 24 hodin denně o něj

pečovala. Kromě toho žalobkyně odkazuje na opatrovnické usnesení a jeho odůvodnění, podle kterého byla jako pečující osoba vhodnou k ustanovení opatrovníci. Pokud by péči o jejího otce zajišťovala její matka, jak by se dalo dovozovat z informace o kontrolním šetření, úřad práce by ustanovil ji. Ona sama ovšem potřebovala mít zajištěnou péči o svou osobu, kterou jí také zajišťovala žalobkyně.

15. Žalobkyně pak vysvětluje, že si adresu svého trvalého bydliště ponechala na jiném místě kvůli čerpání hypotéky. K tvrzení žalované o možném skutečném pobytu na další, třetí adrese žalobkyně dodává, že v rozhodné době byla poštovní doručovatelkou stejné městské čtvrti a tuto adresu si ponechala kvůli snadnému vyzvednutí poštovních zásilek. Uvědomovala si, že smrt svého otce ohlásila pozdě. Za toto období jí vznikl neoprávněný přeplatek na sirotčím důchodu v částce 47.186 Kč, který bude muset vrátit.

IV. Vyjádření žalované

16. Podle žalované ze spisu nevyplývá, že by se po obdržení výzvy žalované dostavila na MSSZ a tam ji „protokolárně splnila“. Ve spise se nenachází žádná jiná písemná vyjádření či přípisy krom těch, které byly sepsány při návštěvách žalobkyně dne 7. 6. 2017 a 6. 5. 2019. Žalobkyně nepodala ani návrh na vydání rozhodnutí o době a rozsahu péče, což potvrdila i MSSZ e-mailem dne 2. 3. 2020, kdy žalovaná vypravila rozhodnutí o námitkách. Žalobkyně tedy neprokázala, že by žila se svým otcem v domácnosti. Neplní ani své povinnosti podle zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.

V. Jednání ve věci

17. Dne 28. 4. 2021 se u krajského soudu konalo jednání. Krajský soud upozornil účastníky, že v průběhu řízení došlo ke změně ve složení soudu. Samosoudkyni, které byla věc původně přidělena, ke dni 31. 12. 2020 zanikla funkce soudkyně z důvodů podle § 94 písm. a) zákona č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích. V souladu s platným rozvrhem práce krajského soudu pro rok 2021 byla tato věc přidělena novému samosoudci. Oba účastníci měli možnost namítnout jeho podjatost. Námitku podjatosti však nevznesli.
18. Zástupce žalobkyně následně krátce shrnul žalobu a ve zbytku odkázal na její písemnou podobu. Na své vyjádření odkázala i žalovaná. Krajský soud následně zrekapituloval obsah správního spisu, z něž vypíchl okolnosti relevantní pro tuto věc. Poukázal mj. na obsah námitek žalobkyně proti rozhodnutí o přepłatku na vdovském důchodu, včetně přiloženého potvrzení úřadu práce a opatrovnického usnesení. Zástupce žalobkyně poté k důkazu navrhoval svědecké výpovědi syna a přítele žalobkyně. Krajský soud tyto návrhy zamítl pro nadbytečnost a možné vybočení z jeho přezkumné role, kterým by mohl nahrazovat činnost žalované při zjišťování skutkového stavu. Jeho zjištění v rozsahu, o němž nejsou důvodné pochybnosti, je primárně jejím úkolem. Po závěrečných návrzích a krátkém přerušení krajský soud vyhlásil tento rozsudek.

VI. Posouzení věci krajským soudem

19. Jádrem věci je otázka, *zda žalobkyně splňovala podmínku pro vznik nároku na vdovský příspěvek, která vyžadovala žití v domácnosti s jejím otcem, o nějž pečovala* [§ 50 odst. 2 písm. c) zákona o důchodovém pojištění]. Tato otázka má relevanci nejen pro rozhodnutí o odnětí vdovského důchodu, ale i pro rozhodování o vrácení přepłatku podle § 118a odst. 1

zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Podle tohoto ustanovení platí: „Jestliže důchod byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, protože příjemce důchodu nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijal důchod nebo jeho část, ačkoliv musel z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, nebo vědomě jinak způsobil, že důchod nebo jeho část byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, má plátce důchodu vůči příjemci důchodu nárok na vrácení, popřípadě náhradu nesprávně vyplacené částky.“ A právě základu odpovědnostního nároku žalované vůči žalobkyni podle tohoto ustanovení se tato věc týká.

20. Odpovědnostní vztahy podle citovaného ustanovení zakládají tři alternativní skutkové podstaty:

- i) nesplnění uložené povinnosti,
- ii) přijetí důchodu či jeho části při vědomí jeho neoprávněného vyplacení,
- iii) jiné vědomé způsobení vzniku přeplatku.

Pro vznik odpovědnosti za přeplatek musí být naplněna alespoň jedna z nich (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 5. 2010, č. j. 3 Ads 35/2010-54). U prvně uvedené skutkové podstaty (nesplnění uložené povinnosti) se přitom jedná o odpovědnost objektivní, u které se nezkoumá zavinění (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 8. 2013, č. j. 4 Ads 58/2013-22). Další dvě skutkové podstaty (vědomé přijetí důchodu ve vyšší částce, jiné vědomé způsobení vzniku přeplatku) se zakládají na principu subjektivní odpovědnosti. Vyžadují proto zavinění (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 8. 2013 ze dne 28. 8. 2013, č. j. 3 Ads 95/2012-20, č. 2965/2014 Sb. NSS).

21. Z rozhodnutí o námitkách plyne, že odpovědnost žalobkyně za přeplatek na vdovském důchodu žalovaná zakládá na druhé skutkové podstatě: žalobkyně podle ní přijala důchod při vědomí jeho neoprávněného vyplacení, protože nesplňovala podmínku žití v domácnosti se svým otcem podle § 50 odst. 2 písm. c) ve spojení s § 24 odst. 2 zákona o důchodovém pojištění. Tuto skutečnost podle žalované pokrývalo i zavinění žalobkyně, která s ohledem na okolnosti případu a své osobní poměry měla a mohla vědět, že nesplňovala podmínky pro výplaty vdovského důchodu.
22. Celá věc se tedy láme na odpovědi na skutkovou otázku, zda v relevantním období žalobkyně žila v domácnosti se svým otcem či nikoliv. Žalobkyně tvrdí, že ano. Podle žalované tomu tak nebylo. Pro žalovanou hrály roli tři okolnosti: (1) rozdílnost adres trvalého bydliště žalobkyně a jejího otce (spolu s existencí třetí adresy žalobkyně k doručování); (2) informace o kontrolním šetření, z nichž plynulo, že žalobkyně dojíždí do domácnosti jejích rodičů pouze třikrát týdně a někdy u nich přespí, tj. nebydlí s nimi; a (3) nesplnění výzvy žalované.
23. První výše zmíněná okolnost, která tvořila zárodek podezření žalované, že žalobkyně nežije v domácnosti se svým otcem, ovšem nemůže být ničím více než právě zárodkem podezření o nesplnění podmínky stanovené § 50 odst. 2 písm. c) zákona o důchodovém pojištění. *Čistě z různosti adres trvalého pobytu podle krajského soudu nelze činit skutkový závěr o tom, že spolu dvě osoby reálně nežijí.* V dnešní době je běžné, že se evidovaná adresa trvalého pobytu (i adresa pro doručování) může z různých rozumných důvodů lišit od adresy, kde člověk reálně žije. Žalobkyně ve svých námitkách vysvětlovala, proč tomu tak

je v jejím případě. Poukazovala na čerpání hypotéky k rodinnému domu, kvůli kterému si nemohla adresu trvalého bydliště změnit. Žalovaná na tyto argumenty ovšem nijak ve svém rozhodnutí nezareagovala. A nadále pak s rozdílností adres jako skutečností v neprospěch žalobkyně pracovala (str. 3 a 4 rozhodnutí o námitkách). V tom se dopustila prvního pochybení.

24. Hlavním podkladem závěrů žalované pak byly informace o kontrolním šetření. Podle nich měla žalobkyně docházet vypomáhat svým rodičům jen třikrát týdně a přespávat převážně jinde. Žalovaná v rozhodnutí o námitkách výslovně uvedla, že „[t]yto skutečnosti nebyly žádnými relevantními důkazy vyvráceny“, resp. že žalobkyně „takto zjištěný skutkový stav nijak nezpochybnila“ (str. 4 rozhodnutí o námitkách). Stejně jako v případě námitek týkajících se rozdílnosti adres žalobkyně a jejího otce krajský soud nabyl dojmu, že zde žalovaná „zavírá oči“ před námitkovou argumentací a doloženými důkazními prostředky žalobkyně. Ta totiž k námitkám přiložila potvrzení úřadu práce a opatrovnické usnesení. *Chtěla jimi podložit svůj argument, že o svého otce opravdu naplno pečovala a žila s ním.* Z potvrzení úřadu práce plyne, že žalobkyně pečovala o svého otce v relevantním období. Toto potvrzení zmiňuje i hospitalizaci otce žalobkyně a obsahuje údaj o pozastavení výplaty příspěvku na péči. Důležitý je i údaj o II. stupni závislosti otce žalobkyně na její pomoci. Krajský soud by rád připomenul, že zákonným předpokladem závislosti na pomoci jiné fyzické osoby je skutečnost, že osoba s dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem (a určitým počtem nezvládaných životních potřeb – ve II. stupni čtyř nebo pěti) *vyžaduje každodenní mimořádnou péči jiné fyzické osoby* (§ 8 odst. 1 *in fine* zákona o sociálních službách). Potvrzení úřadu práce tedy *de facto* říká, že žalobkyně *svému otci v relevantním období poskytovala každodenní mimořádnou péči.*
25. Obdobně lze přistupovat k opatrovnickému usnesení. Jak žalobkyně namítá v žalobě, úřad práce ji ustanovil opatrovníci i proto, že pečovala o svého otce, jenž vyžadoval nepřetržitou péči, kterou mu nemohla poskytovat jeho manželka a matka žalobkyně. Tu proto neustanovil opatrovníci.
26. Úřad práce tedy sice na jedné straně žalované sdělil v informacích o kontrolním šetření, že žalobkyně bývá u svých rodičů jen tři dny v týdnu. Z toho žalovaná dovodila, že žalobkyně nežila se svým otcem. Na straně druhé žalobkyně dokládala, že ten stejný úřad práce naopak potvrzuje její každodenní mimořádnou péči o svého otce a z důvodu jejího poskytování žalobkyni ustanovil jako opatrovníci jejího otce. Čímž lze podporovat argumentaci, kterou žalobkyně vznáší v námitkách i v žalobě, tedy že se svým otcem žila. *Ač jde o samotné jádro celé věci, žalovaná v námitkovém řízení potvrzení úřadu práce a opatrovnické usnesení naprosto pominula.* Nevysvětlila přitom, proč tak učinila. K důkazu je neprovedla a v odůvodnění rozhodnutí o námitkách se s nimi nevypořádala (jen je zmiňuje v narativní části na str. 2). A pak konstatovala, že žalobkyně zjištěný skutkový stav nijak nezpochybnila, a že žádné relevantní důkazy nevyvracely skutečnosti zjištěné žalovanou, jejichž hlavním zdrojem byly informace o kontrolním šetření.
27. *Podle krajského soudu se proto potvrzení úřadu práce a opatrovnické usnesení stala opomenutými důkazy.* Pokud je žalovaná neprovedla, měla v odůvodnění rozhodnutí o námitkách zdůvodnit, proč (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 5. 2008, č. j. 4 As 21/2007-80). Jak trefně dodává komentářová literatura: „Správní soudy v některých případech tolerují, že se správní orgán nevyjádřil k těm argumentům a návrhům

(i důkazním) účastníků, které zjevně nejsou pro posouzení věci relevantní, aniž by správní orgán v odůvodnění uvedl, že jde o vyjádření nebo návrhy irelevantní, a tento závěr odůvodnil. Prostor pro tento výjimečný postup existuje ovšem jen v případech, kdy je nedostatek relevance vyjádření a návrhů zcela zřejmý.“ (Kocourek, T. § 76. In: Kühn, Z., Kocourek, T. a kol. Soudní řád správní. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 618).

28. Právě projednávaná věc ovšem není případem, ve kterém by námitky žalobkyně o žití v domácnosti se svým otcem podpořené potvrzením úřadu práce a opatrovnickým usnesením zjevně neměly relevanci pro posouzení věci. Naopak, míří na samotné její jádro. Jestliže tedy žalovaná nijak na potvrzení úřadu práce a opatrovnické usnesení nezareagovala, dopustila se druhého pochybení.
29. Právě popsáná dvě pochybení žalované – opomenutí reagovat na tvrzení žalobkyně k rozdílnosti adres a na námitku o žití v domácnosti s jejím otcem podpořenou potvrzením úřadu práce a opatrovnickým usnesením – způsobují nepřezkoumatelnost rozhodnutí o námitkách. Žalovaná tyto (procesně přípustné) námitky žalobkyně nijak nereflektovala, odhlédla od nich a stále opakovala své skutkové a právní závěry, jakoby žalobkyně žádnou relevantní argumentaci ani nevznesla. Žalobkyně ji ovšem vznesla.
30. Krajský soud dodává, že s ohledem na právě uvedené již nemá právní relevanci třetí výše uvedená okolnost, na níž žalovaná založila rozhodnutí o námitkách. Je pravdou, že žalobkyně neplnila poctivě své zákonné povinnosti a povinnosti jí uložené výzvou žalované. *Nic to však nemění na tom, že žalovaná měla přezkoumatelně zareagovat na její námitky proti rozhodnutí o přeplatku na vdovském důchodu a související důkazní návrhy. To bude její povinností v dalším řízení, ve kterém již bude muset svá výše popsáná pochybení napravit.* Bude se tedy muset vypořádat s argumentací žalobkyně ohledně rozdílnosti trvalých adres (a adresy korespondenční). A také provést k důkazu potvrzení úřadu práce a opatrovnické usnesení (či případné další důkazní prostředky, které žalobkyně v novém řízení navrhne), se kterými poté bude dále pracovat a vypořádá se v jejich světle s námitkami žalobkyně, že se svým otcem v domácnosti žila. Nebo bude muset vysvětlit, proč jejich provedení k důkazu není třeba.

VII. Závěr a náklady řízení

31. Krajský soud zrušil rozhodnutí žalované pro nepřezkoumatelnost [§ 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.]. Věc jí současně vrátil k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). V něm žalovanou váže právní názor krajského soudu shrnutý výše v bodě 30 tohoto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Žalovaná také bude moci přihlédnout k dalšímu vývoji věci, který nastal po vydání rozhodnutí o námitkách, k němuž krajský soud podle § 75 odst. 1 s. ř. s. přihlédnout nemohl. A žalobkyně bude mít příležitost v řízení před žalovanou případně uplatnit důkazní návrhy, které krajský soud při jednání ve věci zamítl.
32. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně měla ve věci úspěch, proto jí vzniklo právo na náhradu nákladů řízení vůči žalovanému. Výrokem II. tohoto rozsudku soud uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci do tří dnů od právní moci rozsudku náhradu nákladů řízení o žalobě v celkové výši 12.342 Kč k rukám jeho zástupce. Tato částka se skládá z částky 9.300 Kč za tři úkony právní služby zástupce žalobkyně, spočívající v přípravě a převzetí věci podle § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování

právních služeb č. 177/1996 Sb. („advokátní tarif“), jednoho podání ve věci (žaloba) [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu] a účasti na jednání před soudem [§ 11 odst. 1 písm. g) advokátního tarifu]. K tomu je třeba připočíst paušální náhrady hotových výdajů [§ 13 odst. 3 advokátního tarifu] za tři úkony právní služby po 300 Kč. Zástupce žalobce také doložil registraci k DPH, o kterou v částce 2.142 Kč krajský soud přiznanou odměnu navýšil.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu. *Pokud kasační stížnost proti tomuto rozsudku nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele, Nejvyšší správní soud ji odmítne pro nepřijatelnost.* V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, pokud má stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 28. dubna 2021

Martin Kopa, v. r.
samosoudce